

Les eleccions locals de 2019 a l'àrea metropolitana de València*

Joaquín Martín Cubas

UNIVERSITAT DE VALÈNCIA

joaquin.martin@uv.es

Pilar Rochina Garzón

UNIVERSITAT DE VALÈNCIA

pirogar2@alumni.uv.es

Francisco Clemente González

UNIVERSITAT DE VALÈNCIA

francle3@alumni.uv.es

Rebut: 04/11/2020

Acceptat: 21/02/2020

RESUM

El comportament electoral a l'àrea metropolitana de València està marcat per quatre grans fites: 1) durant els primers anys de la democràcia (1979-1991) es va considerar que aquesta àrea era un bastió inexpugnable de l'esquerra; 2) no obstant això, el 1991 la ciutat de València va passar a estar governada per la dreta; 3) l'any 2011, la victòria de la dreta es va estendre a tot el conjunt de l'àrea metropolitana; 4) finalment, amb les eleccions de maig de 2015, l'esquerra va tornar a eixir victoriosa de la contesa electoral no només en el *cinturó roig* sinó també a la ciutat de València. En aquesta investigació pretenem analitzar el que va ocórrer en les últimes eleccions locals de 2019. Amb aquest objectiu, exposarem els resultats electorals en aquestes eleccions i farem un breu repàs a l'evolució del vot i al rendiment institucional aconseguit per cada força política des de les primeres eleccions locals de 1979; després analitzarem el comportament electoral de cadascun dels partits, desagregant l'estudi d'aquest comportament en diferents variables territorials —grandària poblacional, comarques, *cinturó roig*— per a, finalment, extraure les conclusions oportunes de l'anàlisi realitzada.

Paraules clau: eleccions, comportament electoral, Govern local, àrea metropolitana, política local.

* Aquest treball s'ha realitzat en el marc del projecte d'investigació «Sostenibilidad social, conectividad global y economía creativa como estrategias de desarrollo en el área metropolitana de Valencia» (referència CSO2016-74888-C4-1-R), amb Julia Salom Guerrero com a investigadora principal. Amb una duració de quatre anys (2017-2020), va sorgir de la convocatòria 2016-Proyectos R+D+I-Programa estatal de Recerca, Desenvolupament i Innovació orientada als reptes de la Societat del Ministeri d'Economia i Competitivitat.

ABSTRACT. *The 2019 Local Elections in Valencia's Metropolitan Area*

Voting behaviour in Valencia's Metropolitan Area can be split into four periods: (1) During the early years of democracy (1979-1991) following the Franco dictatorship, the area was a stronghold of the Left; (2) Yet in 1991, the City of Valencia switched and was governed by the Right; (3) In 2011, the Right extended its control to the whole of the Metropolitan Area; (4) In the May 2015 elections, the Left won not only in the 'red' metropolitan belt but also in the City of Valencia. This study looks at what happened in the last set of local elections in 2019. To this end, we begin with a brief review of the election results, voting trends, and the institutional performance of each party since the first post-dictatorship local elections in 1979. We then go on to analyse the electoral behaviour of each of the parties, breaking this down by geographical variables: town/village size, *comarcas* ('counties'), and the so-called 'red belt' before drawing our conclusions.

Keywords: elections, voting behaviour, Local Government, Metropolitan Area, Local Politics.

SUMARI

Les eleccions locals de 2019 i l'àrea metropolitana de València: rellevància política i institucional

Els resultats electorals de les eleccions locals de 2019

L'evolució històrica dels vots a l'àrea metropolitana de València

El comportament electoral en clau territorial interna a l'àrea

- El vot segons grandària poblacional dels municipis
- El vot segons comarques integrants de l'àrea
- El vot en el *cinturó roig* de l'àrea

El rendiment institucional dels vots

Conclusions

Annex 1. Relació de municipis que integren l'AMV

Annex 2. Partit polític que ostenta l'alcaldia als municipis de l'àrea metropolitana de València després de les eleccions del 26 de maig de 2019

Referències bibliogràfiques

Autor per a correspondència / Corresponding author: Joaquín Martín Cubas. Departament de Dret Constitucional, Ciència Política i Administració. Facultat de Dret. Universitat de València.AVINGUDA DELS TARONGERS, s/n, 46022 València (Espanya).

Citació suggerida / Suggested citation: Martín Cubas, J. et al. (2020). Les eleccions locals de 2019 a l'àrea metropolitana de València. *Debats. Revista de cultura, poder i societat*, 134(1), 171-194. DOI: <http://doi.org/10.28939/iam.debats.134-1.10>

El comportament electoral a l'àrea metropolitana de València està definit per quatre fets rellevants: 1) durant els primers anys de la democràcia (1979-1991) es va considerar que aquesta àrea era un bastió inexpugnable de l'esquerra, tant València capital com el seu *cinturó roig*; 2) no obstant això, l'any 1991 la ciutat de València va passar a estar governada per la dreta, primer en coalició i després amb majoria

absoluta del PP; 3) el 2011, la victòria de la dreta es va estendre al conjunt dels municipis que envolten la capital, el denominat fins aleshores *cinturó roig*, que va deixar de ser-ho durant aquella legislatura; 4) finalment, amb les eleccions de maig de 2015 es va produir un nou gir a l'àrea: l'esquerra va tornar a eixir victoriosa de la contesa electoral no només en el *cinturó roig* sinó també a la ciutat de València.

En aquesta investigació analitzarem el que va ocórrer en les últimes eleccions locals de 2019. Amb aquest objectiu, després d'exposar els resultats electorals a l'àrea metropolitana el 26 de maig de 2019 i de fer un breu repàs a l'evolució del vot i al rendiment institucional de cada força política, analitzarem el comportament electoral de cadascun dels partits i descompondrem l'estudi en diferents variables territorials —grandària poblacional, comarques, *cinturó roig*—. Finalment, extraurem les conclusions de l'anàlisi.

LES ELECCIONS LOCALS DE 2019 I L'ÀREA METROPOLITANA DE VALÈNCIA: RELLEVÀNCIA POLÍTICA I INSTITUCIONAL

El 26 de maig de 2019 es van celebrar eleccions locals a tot Espanya. Van estar condicionades per les eleccions estatals i autonòmiques que van tindre lloc tot just un mes abans, el 28 d'abril, la qual cosa va suposar un escenari mancat d'antecedents en la història electoral de la nostra democràcia. A més, a la Comunitat Valenciana era la primera vegada que les eleccions locals no se celebraven de manera conjunta amb les eleccions autonòmiques. En aquest sentit, semblava que la qüestió local seria protagonista. No obstant això, aquestes eleccions locals es veien condicionades pels resultats de les generals, el rendiment institucional de les quals havia quedat en suspens —si més no— fins al moment de celebració de les eleccions locals i autonòmiques a altres comunitats autònomes d'Espanya; a més d'estar marcades pel resultat de les autonòmiques valencianes, en què l'esquerra —fins i tot fragmentada— s'havia imposat amb una certa comoditat. A les incògnites que generava aquest nou escenari electoral se sumaven les tradicionals causes que pretenen explicar el vot de la ciutadania, ja siguin factors estructurals —classe social, educació, edat, sexe, etc.— o factors conjunturals —rendiment de la gestió, programes i discursos, grau de corrupció, lideratges, etc.—. Per tots aquests motius era rellevant el que poguera passar el 26 de maig, especialment a una de les àrees de major dinamisme a Espanya: l'àrea metropolitana de Valèn-

cia. No només és considerable el poder institucional que emergeix de l'àrea metropolitana —l'alcaldia de València i, en bona part, la Diputació de València— sinó que també és rellevant l'actitud de la ciutadania en relació amb la fragmentació política que es va originar després de la crisi econòmica de 2008. El comportament electoral a l'àrea ha sigut en molts casos anticipador de determinats fenòmens electorals, o ha caminat en paral·lel a les grans tendències del comportament electoral a Espanya.

L'àrea metropolitana de València, com altres àrees, és «un sistema socioespacial que emergeix de la difusió a través de l'espai d'un assentament central» (Martínez i Martínez, 2002). La nostra hipòtesi de treball és que València és un nucli central urbà que s'expandeix disseminant moltes de les seues característiques, que van disminuint en intensitat a mesura que ens allunyem de la capital; un fenomen amb una existència constatable també en la dimensió electoral. És cert que els criteris de delimitació de l'àrea de referència són diversos i debatuts. Per aquest estudi, hem partit del fet que les àrees metropolitanes queden constituïdes per un municipi central que compleix determinades condicions de grandària demogràfica, en aquest cas València; i localitats adjacents que hi estan vinculades per nivells de relació residència-treball: municipi de més de 100.000 habitants o entre 100.000 i 50.000, amb una corona de localitats adjacents d'almenys 50.000 habitants. En referència a la integració metropolitana: 20 % de mobilitat cap a o des del municipi central/més de 100 treballadors o 15 % de mobilitat cap a o des del municipi central/més de 100 treballadors, per a les localitats vinculades. L'algoritme emprat segueix els criteris convencionals, adaptats a les condicions específiques del sistema urbà espanyol. En l'Annex 1 d'aquest article es relacionen els 74 municipis que integren, segons aquests criteris, l'àrea metropolitana de València.

L'àrea metropolitana de València és la tercera extensió urbana d'Espanya amb més concentració de persones; supera els dos milions d'habitants en la nostra definició. Però més important que el valor

indicatiu de grandària poblacional considerable és el conjunt de sistemes de relacions que se superposen a aquest territori. Com s'ha dit, l'àrea metropolitana és el lloc on se situen i articulen una gran quantitat de nodes de xarxes industrials, econòmiques, socials i culturals (Castells, 2010; Rozenblat, 2010; Salom i Fajardo, 2018). Des d'aquesta perspectiva relacional, Salom i Fajardo entenen que, per bé que l'àrea metropolitana de València no ocupa posicions estratègiques preeminents en la cúspide de la intermediació mundial, sí que exerceix un paper rellevant a l'hora de connectar països i territoris amb la resta de l'economia mundial. El seu àmbit s'estén especialment pels països europeus, llatino-americans i els que envolten el litoral mediterrani. Des d'aquest punt de vista, València apareix en un segon grau de jerarquia, després de Madrid i Barcelona, com a ciutat amb funcions internacionals (comerç i indústria), encara que en serveis avançats ocupa un grau funcional menor del que li correspondria per grandària poblacional (Halbert, Cicille, Pumain i Rozenblat, 2012). Aquesta potencialitat deriva de dècades de desenvolupament que es van iniciar els anys seixanta i setanta de l'anterior segle, quan una indústria puixant es va instal·lar al litoral valencià al voltant de la ciutat de València, cosa que va atraure una forta immigració provinent de les zones rurals de l'interior. A aquestes dinàmiques es va unir un fort desenvolupament d'infraestructures —autopista, autovies, port, aeroport— i, finalment, una potent economia de serveis en procés de digitalització accelerada, recolzada per una important xarxa d'universitats i parcs científics. En conclusió, la importància de l'àrea metropolitana de València i les seues dinàmiques econòmiques i socials i, en conseqüència, també polítiques, resulten de singular rellevància, especialment a una Europa subjecta a grans tensions per les dificultats que travessa —auge dels nacionalismes i populismes, Brexit, crisis migratòries, dificultats econòmiques enfront de les grans potències mundials, etc.—. El comportament electoral en aquestes grans aglomeracions urbanes pot ser considerat com una espècie de sensor que anticipa les tendències del comportament polític futur de les societats més avançades.

ELS RESULTATS ELECTORALS DE LES ELECCIONS LOCALS DE 2019

Els resultats de les eleccions locals de maig de 2019 als municipis de l'àrea metropolitana de València apareixen recollits en la Taula 1. Amb quasi el 30 % dels vots, el PSPV-PSOE és el partit més votat, seguit del PP, amb un 22 %. Molt a prop se situa Compromís, amb quasi el 20 % dels vots. A una distància considerable queda Ciudadanos, que compta amb una mica menys del 13 % dels vots. EUPV-Podem obté al voltant del 5 % dels vots (5,84 %) i és seguit molt de prop per Vox (4,88 % dels vots).

Taula 1 Resultats electorals dels principals partits en les eleccions municipals de 2019 a l'àrea metropolitana de València

	Nombre de vots	Percentatge de vots
PSOE	265.546	29,01 %
PP	201.201	21,98 %
COMPROMÍS	181.416	19,82 %
CIUDADANOS	118.078	12,90 %
EUPV-PODEM	53.442	5,84 %
VOX	44.725	4,88 %
ALTRES	50.669	5,53 %
TOTAL	915.077	100,00 %

Font: ARGOS (elaboració pròpia).

Els resultats electorals d'EU i Podem es mostren de forma agrupada per a les eleccions de 2019, ja que en nombrosos municipis tenen candidatura conjunta

Podem constatar, a grans trets, que malgrat que PP i PSPV-PSOE són els partits més votats, no obtenen majories àmplies —entre els dos a penes sumen el 50 % dels vots—; Compromís els segueix de prop i, una mica més allunyat, però també amb un resultat relativament significatiu, trobem Ciudadanos. Tot i ser el tercer i el quart partit en nombre de vots, entre els dos només sumen el 32 % del total.

També és important destacar que la suma dels vots a l'esquerra (54,67 %) és major que la suma dels vots a la dreta (39,76 %), la qual cosa, a la fi, ha de configurar, tal com analitzarem en el seu moment, governs progressistes a la majoria dels municipis de l'àrea metropolitana. En qualsevol cas, és necessari fer notar la diferència notable de vots a favor de l'esquerra —quinze punts més que la dreta— a una de les àrees més dinàmiques del país.

No obstant això, convé observar que els resultats en les eleccions locals, autonòmiques i generals en aquesta àrea d'estudi presenten diferències significatives (Taula 2). D'una banda, el PSPV-PSOE és el partit més votat en els tres comicis i les eleccions locals, on rep més percentatge de vots: 29,01 % enfront d'un 26,60 % en les generals i un 22,03 % en les autonòmiques. És també en les eleccions locals

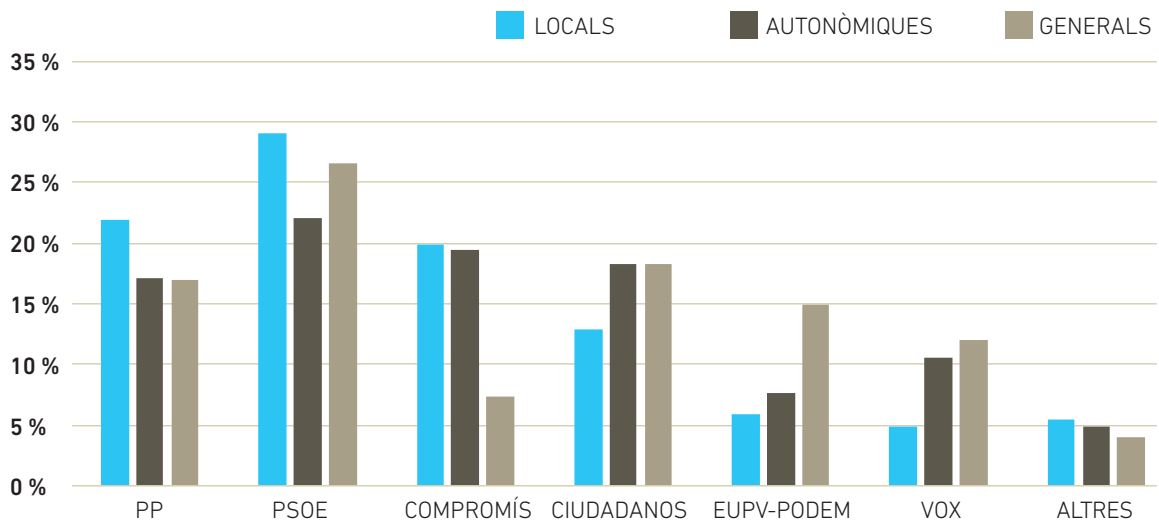
on el PP rep més suports: un 21,92 % enfront d'un 17,18 % en les autonòmiques i un 16,94 % en les generals. Possiblement, l'estructura territorial consolidada al llarg dels anys per aquests dos partits té molt a veure amb els resultats.

El cas de Compromís és diferent: els percentatges de vot que ha rebut són pràcticament idèntics en locals i autonòmiques —19,82 % i 19,41 %, respectivament— però cauen estrepitosament fins al 7,30 % del vot en les generals. L'escissió del vot entre els electors potencials d'aquesta coalició de partits mereix un estudi exhaustiu. Aquesta caiguda d'uns dotze punts en les generals sembla explicable únicament pel transvasament del vot entre els electors potencials de Compromís i EUPV-Podem. Aquest últim partit obté percentatges de suport baixos en locals i autonòmiques —5,84 % i 7,67 %, respectivament— però augmenta fins al 14,90 % en les generals.

Taula 2 Resultats electorals a l'àrea metropolitana de València en les eleccions locals, autonòmiques i generals l'any 2019

		LOCALS	AUTONÒMIQUES	GENERALS
PP	Nre.	201.201	182.359	181.774
	%	21,98 %	17,18 %	16,94 %
PSOE	Nre.	265.546	233.728	285.397
	%	29,01 %	22,03 %	26,60 %
COMPROMÍS	Nre.	181.416	205.993	78.337
	%	19,82 %	19,41 %	7,30 %
CIUDADANOS	Nre.	118.078	193.903	195.549
	%	12,90 %	18,27 %	18,23 %
EUPV-PODEM	Nre.	53.442	81.414	159.929
	%	5,84 %	7,67 %	14,90 %
VOX	Nre.	44.725	111.557	128.628
	%	4,88 %	10,51 %	11,99 %
ALTRES	Nre.	50.669	51.995	43.024
	%	5,53 %	4,93 %	4,04 %

Font: ARGOS (elaboració pròpia).

Gràfic 1 Resultats electorals a l'àrea metropolitana de València en les eleccions locals, autonòmiques i generals en 2019

Font: ARGOS (elaboració pròpia).

respectivament— però en les generals incrementa suports, precisament en dotze punts fins assolir el 14,90 %.

Encara que no siga aquest l'objecte del nostre estudi, cal esmentar especialment el fet que Compromís, malgrat ser la segona força en les eleccions autonòmiques i tercera en les locals, se situa en sisena posició en les eleccions generals, molt per darrere d'altres formacions com Ciudadanos, EUPV-Podem i fins i tot Vox.

Des d'aquesta perspectiva, també són destacables els resultats de Ciudadanos, que obté els seus pitjors resultats en les locals —12,90 %— enfront dels percentatges en les autonòmiques i locals —18,27 % i 18,23 %, respectivament—. La diferència de cinc punts entre l'una i les altres sembla ajustar-se com un guant als cinc punts que guanya el PP en les locals enfront dels seus resultats en autonòmiques i generals.

El vot de l'últim partit en llista, Vox, és el que en termes relatius pateix la implantació territorial més escassa als municipis de l'àrea metropolitana, perquè perd una mica més de cinc punts: 10,51 % en les autonòmiques i 11,99 % en les generals, i tan sols un 4,88 % en les locals.

Pel que fa a la participació i a l'abstenció en les eleccions locals, autonòmiques i generals, al contrari d'allò que de vegades es pensa, les eleccions locals són les que major índex d'abstenció han tingut, quasi un 35 %, per damunt de les eleccions generals i autonòmiques, en què l'abstenció se situa més de deu punts percentuals per davall. Potser això haja sigut, en part, a causa del fet que les eleccions generals i autonòmiques a la Comunitat Valenciana es van celebrar el mateix dia i que les generals són les que es consideren tradicionalment més rellevants per a la ciutadania; i, en part, a causa de qüestions conjunturals com la necessitat de generar governs legítims i estables en una situació de crisi política,

fet que possiblement incentivava la participació de la ciutadania en les generals i va contagiar el vot en les autonòmiques.

L'EVOLUCIÓ HISTÒRICA DELS VOTS A L'ÀREA METROPOLITANA DE VALÈNCIA

No es poden entendre els resultats electorals en les eleccions del 26 de maig de 2019 sense les tendències històriques que defineixen el comportament dels electors al llarg del temps. És interessant, en aqueix sentit, recordar l'història dels resultats electorals a l'àrea metropolitana.

Les primeres eleccions locals de 1979 van estar marcades per una elevada abstenció: un 32,89 % de la ciutadania amb dret al vot no van acudir a les urnes. El PSPV-PSOE va ser el partit que més vots va obtenir: 251.106 vots (36,84 %); UCD va ser la segona força amb 222.697 vots (32,67 %); i la tercera, el PCE, amb 118.995 vots (17,46 %). Aliança Popular (antic PP), que es va presentar en coalició com a Coalició Democràtica (CD), a penes va aconseguir 811 vots (0,12 %) atés que només va presentar candidatures a tres municipis de l'àrea metropolitana.

L'any 1983, l'abstenció va ser del 28,03 %, menys que en les anteriors eleccions. El PSPV-PSOE va aconseguir 387.954 vots (50,66 %), cosa que li va valer la majoria absoluta a l'àrea metropolitana. A causa de la desaparició electoral d'UCD, la coalició AP-PDP-UL-UV va obtenir resultats rellevants, amb 235.264 vots (30,72 %) i es va convertir en segona força. El PCE va sofrir una notable caiguda: només va aconseguir 70.271 vots (9,17 %). Altres partits, com Centre Democràtic i Social (CDS) i Unitat del Poble Valencià (UPV), es van constituir com a forces opositores a algunes localitats.

El 1987, la participació va créixer fins als 800.262 vots. El PSPV-PSOE va obtenir 317.2256 vots (39,64 %) i va perdre l'anterior majoria absoluta. El va seguir Unió Valenciana (UV), amb 121.612 vots (15,20 %). El CDS va obtenir 75.184 vots (9,4 %), seguit per EU-UPV amb 67.537 vots (9,12 %). A alguns municipis EUPV

concorria en coalició amb UPV. En aquesta ocasió, AP es va presentar en solitari i tan sols va obtenir 58.065 vots (7,26 %).

Les eleccions de 1991 són considerades de continuïtat, tot i que es donen alguns canvis rellevants. La participació va descendir fins al 66,1 %. El PSPV-PSOE va obtenir 321.003 vots (41,7 %), mentre que el PP (antiga AP), va obtenir 172.179 (22,37 %), un increment significatiu en bona part a costa del CDS, que en aquestes eleccions només va aconseguir 18.225 vots (2,37 %). UV va incrementar lleugerament els seus suports en obtenir 131.956 vots (17,14 %). EUPV, que en aquestes eleccions es va presentar en solitari, va obtenir 65.102 vots (8,56 %); mentre que UPV, el seu anterior soci electoral a alguns municipis, va obtenir 12.071 vots (1,57 %), concentrats principalment a la ciutat de València. Caldria afegir que aquestes eleccions van suposar l'inici d'un canvi substancial del panorama polític a l'àrea, en incrementar-se el vot en les opcions de dreta, especialment del Partit Popular, a la ciutat de València. A aquesta ciutat la suma dels vots a partits de la dreta va superar la suma dels de l'esquerra.

Les eleccions locals de 1995 es consideren unes eleccions de ruptura. El total de votants va augmentar de manera considerable, fins a arribar a 932.151 vots (74,47 %). El més cridaner és que el Partit Popular va multiplicar per dos els seus vots respecte dels anteriors comicis: 376.586 vots (40,4 %). Al mateix temps, van disminuir els suports al PSPV-PSOE: 282.992 vots (30,35 %). EUPV, per la seua banda, va aconseguir un notable increment, si bé en coalició amb Esquerra Valenciana (EV): 123.850 vots (13,29 %). UV també va començar el declivi i va obtenir tan sols 84.950 vots (9,11 %). La UPV, coalitzada amb el Bloc Nacionalista, tampoc va aconseguir bons resultats: 15.677 vots (1,68 %), fet que va suposar la seua desaparició com a alternativa electoral.

Les eleccions de 1999, al contrari que en altres àmbits territorials, no van suposar una modificació substancial. La participació va disminuir fins els

867.340 vots (65 %). El PP va aconseguir novament la majoria, amb 353.071 vots (40,7 %), seguit pel PSPV-PSOE, amb 288.679 vots (33,28 %). Si aquestes eleccions es consideren de canvi, principalment és a causa de la gran pèrdua de vots d'EUPV, formació que només va aconseguir 53.555 vots (6,17 %), i també de la pèrdua de suports d'Unió Valenciana (UV), amb 61.103 vots (7,04 %).

L'any 2003 la participació es va recuperar lleugerament i quasi va ranejar el 70 % amb 948.616 vots. El Partit Popular va mantenir la majoria, amb 404.160 vots (42,61 %), seguit pel PSPV-PSOE, amb 330.872 vots (34,88 %). Els dos principals partits van incrementar els seus suports en uns 50.000 vots aproximadament. EUPV, juntament amb Izquierda Republicana (IR), Esquerra Valenciana (EV) i Els Verds van formar la coalició anomenada Entesa: 67.315 vots (7,1 %). Aquestes eleccions representen la caiguda definitiva d'UV: 44.712 vots (4,71 %). Finalment, va aparèixer un nou partit que en eleccions posteriors anirà guanyant força: el Bloc Nacionalista Valencià (Bloc). En aquell moment va aconseguir quasi 37.000 vots (4,35 %).

El 2007 la participació va ser similar a la dels anteriors comicis: 937.781 vots. El Partit Popular va obtenir 456.416 vots (48,67 %). El va seguir el PSPV-PSOE, amb 324.083 vots (34,56 %). No obstant això, EUPV va patir una important caiguda, malgrat haver-se colitzat a alguns municipis amb agrupacions progressistes locals, Els Verds i IR: 44.178 vots (4,71 %). Per la seua banda, El Bloc, que a alguns llocs es va presentar en coalició amb Els Verds, va obtenir 20.162 vots (2,14 %).

L'any 2011, els dos grans partits, malgrat patir un descens en vots i percentatge, van seguir tenint la majoria. El PP va aconseguir 454.136 vots (46,18 %). El segueix el PSPV-PSOE amb un descens considerable: 253.351 vots (25,76 %). Com a tercera força va aparèixer Compromís, una coalició que inclou partits com El Bloc, Els Verds-Esquerra Ecologista del País Valencià (EV-EE) o Iniciativa del Poble Valencià. Aquesta coalició va aconseguir 83.573 vots (8,50 %).

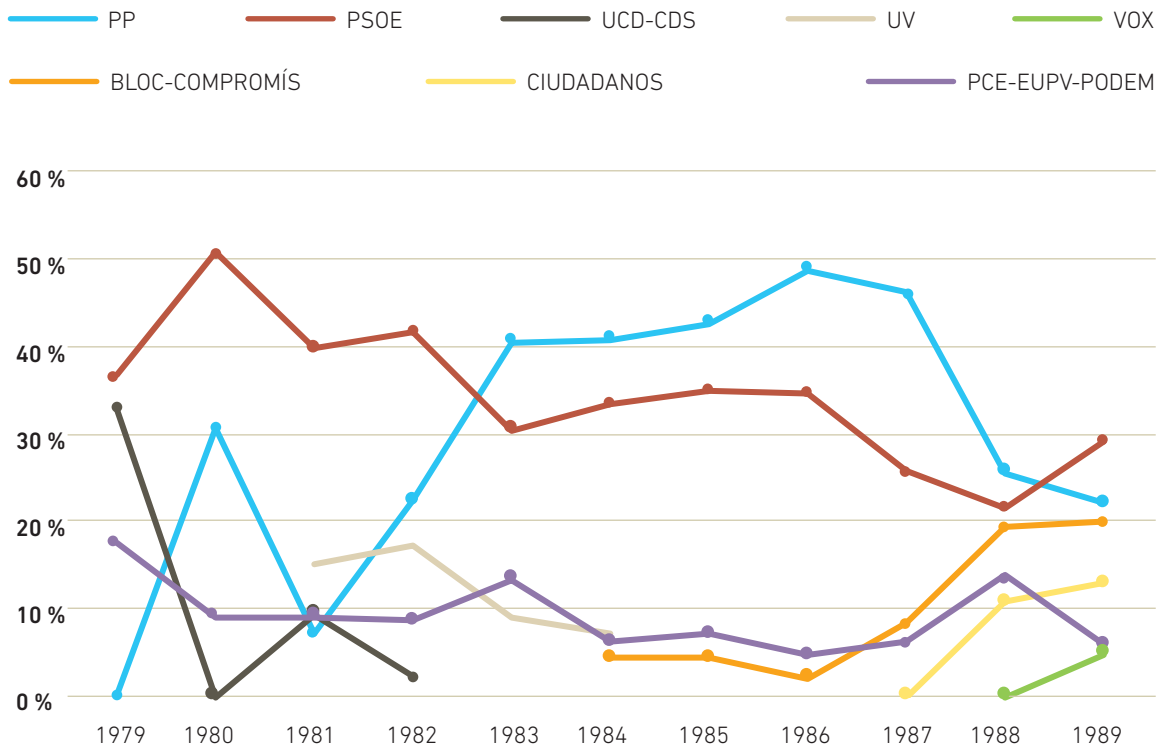
EUPV, per la seua banda, va incrementar els vots de manera considerable: 62.784 vots (6,38 %).

Finalment, en les eleccions de 2015 els dos grans partits van perdre bona part dels suports que venien collint des dels anys huitanta. El PP va aconseguir 253.498 vots (25,56 %), de manera que va perdre quasi la meitat dels vots obtinguts en els comicis de 2011; i el PSPV-PSOE va obtenir 212.067 vots (21,38 %), quaranta mil vots menys que en els comicis de 2011. Per contra, altres partits polítics van obtenir enfront de comicis anteriors uns suports certament rellevants: Compromís, 193.017 vots (19,46 %); Ciudadanos, 106.143 vots (10,70 %), i forces afins a Podem —amb totes les precaucions pel que fa a aquesta suma—, 80.361 vots (8,10 %). Finalment, EU, amb 56.029 vots (5,65 %), en general es va mantindre als municipis de l'àrea, tot i que amb un lleuger descens.

En el Gràfic 2 podem observar l'evolució dels principals partits des de les primeres eleccions locals l'any 1979, després de la dictadura franquista, fins les últimes, l'any 2019. S'observa amb claredat el predomini del PSPV-PSOE en els anys huitanta; el del PP en els noranta i també en la primera dècada del segle XXI; i la irrupció amb força a partir de les eleccions de 2015 de Compromís, que pràcticament s'igualava en vots als dos principals partits. Amb menys suport, però de manera rellevant, apareixen altres forces com Ciudadanos i Podem el 2015 i Vox l'any 2019, fet que confirma un panorama polític partidista altament fragmentat.

En aquest llarg recorregut històric de quaranta anys, l'evolució del vot dels diferents partits polítics ha patit alts i baixos, alguns prou significatius. El PSPV-PSOE va ser el partit més votat en les eleccions de 1979 a 1991 i va arribar al seu màxim històric (el 50 %) en les de 1983. De 1995 fins a 2007 es va mantindre entre el 30 % i el 35 %, el 2011 va baixar a poc més d'un 25 %, i va tornar a baixar a quasi el 20 % l'any 2015. No obstant això, en aquesta convocatòria van poder recuperar moltes alcaldies perdudes en legislatures anteriors, gràcies a l'auge d'altres partits

Gràfic 2 Evolució del vot per partits a l'àrea metropolitana (1979 – 2019)

Font: ARGOS (elaboració pròpia).

d'esquerres, la qual cosa els va permetre formar governs de coalició. Finalment, l'any 2019 va incrementar els vots fins aconseguir pràcticament el 30 % del total i es va convertir de nou en el partit més votat de l'àrea metropolitana, 28 anys després.

Pel que fa al PP (fins al 1989, Aliança Popular), va passar de tindre a penes vots el 1979, a obtenir quasi un 30 % l'any 1983. El 1987 va tornar a baixar a poc més d'un 7 % i va repuntar fins al 40 % el 1995 per a mantenir-se en les tres eleccions següents com el partit més votat, amb quasi el 50 % dels vots els anys 2007 i 2011. El 2015, malgrat continuar sent el partit més votat, pateix una caiguda de més de vint punts

percentuals i es queda a una mínima distància del segon partit en vots (PSOE) i del tercer (Compromís), cosa que provoca que el PP perda gran part de les alcaldies en benefici de l'esquerra. En aquestes últimes eleccions, el PP ha tornat a caure a quasi el 22 %.

De 1995 a 2011, PP i PSPV-PSOE es van mantenir com els dos grans partits, a molta distància de la resta de forces. A partir de 2015 és quan es trenca el bipartidisme, a causa de la desfeta d'aquests partits (especialment del PP), producte de la crisi econòmica i social, de la seua gestió i de l'auge, com a conseqüència, d'altres formacions com Compromís, Ciudadanos i Podem (Martín, Bodoque,

Rochina i Clemente, 2017). En concret, des de la seua creació com a coalició l'any 2010, Compromís ha anat incrementant els vots, especialment de 2011 a 2015 —període en què va créixer més de deu punts percentuals— fins convertir-se en la tercera força (19,46 %), molt a prop del PSPV-PSOE (21,38 %) i del PP (25,56 %). En aquestes últimes eleccions s'ha mantingut estable (19,82 %), molt proper al PP (21,98 %), però a quasi deu punts del PSPV-PSOE (29,01 %).

Ciudadanos, una de les grans sorpreses en les eleccions de 2015 (10,70 %), no ha aconseguit incrementar de manera significativa els seus resultats el 2019 (12,90 %). No obstant això, podem afirmar que en aquestes últimes eleccions ha consolidat la seua presència a l'àrea metropolitana de València.

La coalició EUPV-Podem, després de l'auge en les eleccions locals de 2015 (13,75 % si sumem les dues forces que en aquell moment van concórrer per separat), ha caigut en aquests últims comicis de manera espectacular: aproximadament set punts (5,84 %).

Vox és, al costat del PSPV-PSOE, el partit que més ha crescut, ja que ha passat de no tindre representació —els seus vots a penes aconsegueixen l'1 % del total de l'àrea metropolitana—, a aconseguir quasi el 5 % dels vots (4,88 % exactament) i tindre regidors en alguns ajuntaments de l'àrea metropolitana, especialment al de València.

EL COMPORTAMENT ELECTORAL EN CLAU TERRITORIAL INTERNA A L'ÀREA

Hem pogut observar en els epígrafs anteriors que el comportament electoral en les eleccions locals de l'àrea metropolitana de València és significativament diferent del que es produeix en altres agregats territorials. De la mateixa forma, hem d'afirmar que aquest comportament no és homogeni a l'interior de l'àrea. A continuació analitzem el comportament electoral de cadascun dels partits, desagregant l'es-

tudi d'aqueix comportament en diferents variables territorials —grandària poblacional, comarques, *ciutat roig*— per a, finalment, extraure les conclusions oportunes de l'anàlisi realitzada.

El vot segons grandària poblacional dels municipis

En el sentit indicat, es constaten clares diferències en els resultats dels partits polítics en les eleccions municipals de 2019 segons la grandària poblacional dels municipis (Taula 3 i Gràfic 3).

És significativa, en primer lloc, la diferència de comportament dels electors a la ciutat de València respecte de la resta dels municipis. Compromís guanya a la ciutat de València amb quasi sis punts percentuals per damunt de la segona força, que és el PP. Això permet que la persona que ostentava l'alcaldia, Joan Ribó, revalide amb el suport del PSPV-PSOE l'alcaldia una legislatura més, i aquesta vegada, com a partit més votat. A València ciutat també és significatiu l'auge de Vox, que se situa per damunt del 7 % dels vots, de manera que EUPV-Podem queda com a sisena força i sense representació en el consistori de la capital.

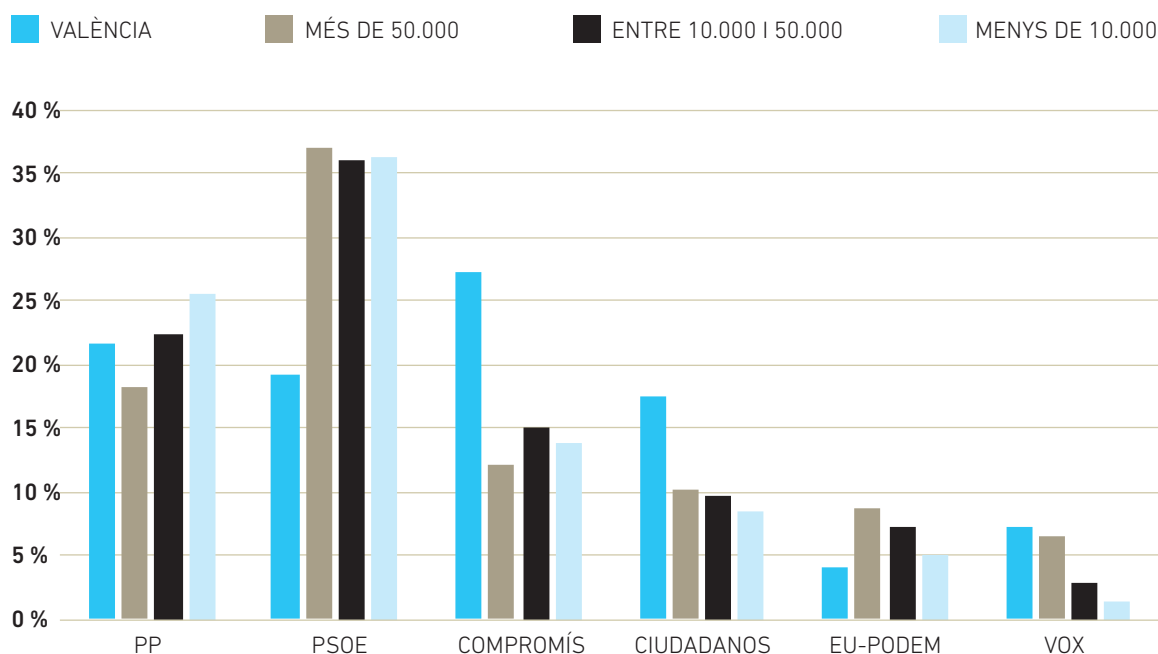
A la resta d'agrupacions, per grandària poblacional dels municipis de l'àrea, el PSPV-PSOE és la força més votada, amb més del 36 % dels vots, seguit del PP que, com menys població als municipis, més suports rep; al contrari que Ciudadanos i Vox, partits que, a mesura que disminueix la població, reben menys suports. A EUPV-Podem li ocorre una cosa similar, malgrat obtenir els seus pitjors resultats a la ciutat de València. Quant a l'altra força d'esquerres, Compromís, tot i guanyar amb avantatge a la ciutat de València, a la resta de municipis compta amb menys suports i se situa generalment entre un 10 i un 15 % dels vots: poc més del 12 % als municipis de més de 50.000 habitants; 15,07 % als municipis d'entre 10.000 i 50.000 habitants; i menys del 14 % als municipis de menys de 10.000 habitants. Malgrat tot, són la tercera força més votada a la majoria dels municipis, i la que, al costat del PSPV-PSOE, governarà en molts ajuntaments, amb o sense alcaldies.

Taula 3 Vot per partits segons població el 2019

		PSOE	PP	COMPRO- MÍS	CS	EUPV- PODEM	VOX
València	Nre.	74.597	84.328	106.395	68.283	16.158	28.126
	%	19,17 %	21,67 %	27,34 %	17,54 %	4,15 %	7,22 %
Més de 50.000	Nre.	35.479	17.547	11.621	9.666	8.328	6.257
	%	36,96 %	18,28 %	12,10 %	10,07 %	8,67 %	6,51 %
Entre 10.000 i 50.000	Nre.	116.154	71.699	48.517	31.116	23.512	8.919
	%	36,08 %	22,27 %	15,07 %	9,66 %	7,30 %	2,77 %
Menys de 10.000	Nre.	39.316	27.627	14.883	9.013	5.444	1.423
	%	36,36 %	25,55 %	13,76 %	8,33 %	5,03 %	1,31 %

Font: ARGOS (elaboració pròpia).

Gràfic 3 Resultats dels principals partits per grups de municipis segons pes poblacions a les eleccions locals de 2019

Font: ARGOS (elaboració pròpia).

En el gràfic es pot observar com Compromís i Ciudadanos tenen més suport a València capital, enfront del PSPV-PSOE i EU-Podem, que, per contra, veuen reduïts els seus suports a la gran ciutat. Els suports al PP, excepte a València capital, creixen a mesura que disminueix la grandària dels municipis. Al contrari que Vox, que disminueix en suports paral·lelament a la disminució de la grandària dels municipis. Aquest comportament diferent segons trams poblacionals és molt expressiu en termes polítics si partim de la hipòtesi que no hi ha hagut flux rellevant de vots entre els blocs esquerra-dreta (vegeu les enquestes postelectorals del CIS). Vegem:

És relativament senzill observar com es mouen els vots en l'esquerra entre PSPV-PSOE, Compromís i EU-Podem. A València ciutat el més beneficiat pel suport dels votants d'esquerra és Compromís —27,34 % dels vots—, que perd, no obstant això, quasi un 15 % dels suports als municipis dels trams poblacionals inferiors, en major part a favor del PSPV-PSOE, que hi creix quinze punts, fins i tot una mica més en els de menor població, precisament on EUPV-Podem obté els seus pitjors resultats.

Igualment, podem observar amb facilitat el comportament diferent dels vots en la dreta pel que fa a PP, Ciudadanos i Vox. El PP obté al voltant del 22 % dels vots a València i als municipis d'entre 10 i 15.000 habitants i, no obstant això, creix —segurament a causa, entre d'altres, de la major implantació territorial— en els trams inferiors. Tot el contrari que Ciudadanos i Vox, que obtenen els millors resultats a València capital i per a qui els vots disminueixen progressivament en descendir la grandària poblacional dels municipis.

Pel que fa a la participació i l'abstenció segons la població dels municipis, cal destacar que als municipis amb menys de 10.000 habitants l'abstenció és menor que a la resta, amb un 31,22 %, seguits per la ciutat de València, amb poc menys del 34 %. Molt significativa és l'abstenció als municipis de més de 50.000 habitants, que està per damunt del 40 %, precisament on el PP ha obtingut de forma clara els seus pitjors resultats.

Taula 4 Participació/abstenció segons població el 2019

	Participació	Abstenció
València	66,32 %	33,68 %
Més de 50.000	59,91 %	40,09 %
Entre 10.000 i 50.000	64,06 %	35,94 %
Menys de 10.000	68,78 %	31,22 %

Font: ARGOS (elaboració pròpia).

També és rellevant la variació de l'abstenció respecte d'anteriors comicis. Si comparem l'abstenció de 2015 amb la de 2019, en aquestes últimes eleccions s'ha incrementat clarament un 8 % als municipis de més de 50.000 habitants. Hi ha dues raons que podrien explicar aquest increment: d'una banda, no hi ha hagut comicis autonòmics en la mateixa data com en anteriors ocasions; i, d'altra banda, els resultats que s'havien produït un parell de mesos abans en les eleccions generals i autonòmiques podrien haver generat una certa frustració en el votant de dretes.

El vot segons comarques integrants de l'àrea

De la mateixa manera que en el cas anterior, es constata un comportament electoral diferenciat segons comarques en les eleccions locals de 2019. Si observem la Taula 5 i el Gràfic 4, el PP obté resultats similars a les comarques de l'Horta Oest i Nord —20-21 % dels vots—, però a l'Horta Sud incrementa significativament els suports fins a quasi el 26 % dels vots. El PSPV-PSOE, per la seua banda, se situa com a primera força a totes les comarques de l'Horta. Aquest resultat és molt significatiu a l'Horta Oest, on obté quasi el 45 % dels vots, en detriment de Compromís, que a penes arriba a l'11 % i queda molt a prop de Ciudadanos, que aconsegueix uns resultats prou similars, al voltant del 9 % i l'11 %. No gaire allunyat d'aquesta formació es troba EUPV-Podem que, a excepció de la ciutat de València, obté uns resultats al voltant del 6 % i el 7,5 %. També és destacable que a l'Horta Sud, Vox a penes aconsegueix un 0,63 % dels suports, molt per davall dels resultats obtinguts a l'Horta Oest i Nord, on se

Taula 5 Resultat de les eleccions de 2019 per comarques de l'Horta

		PSOE	PP	COMPRO- MÍS	CS	EUPV- PODEM	VOX
València	Nre.	84.328	74.597	106.395	68.283	16.158	28.126
	%	21,67 %	19,17 %	27,34 %	17,54 %	4,15 %	7,22 %
Horta Nord	Nre.	24.810	40.044	18.945	12.199	7.683	4.342
	%	21,73 %	35,07 %	16,59 %	10,68 %	6,72 %	3,80 %
Horta Oest	Nre.	32.531	73.243	17.659	16.313	12.311	7.327
	%	19,94 %	44,90 %	10,82 %	10,00 %	7,54 %	4,49 %
Horta Sud	Nre.	22.288	31.119	13.214	7.871	5.529	546
	%	25,73 %	35,93 %	15,25 %	9,08 %	6,38 %	0,63 %

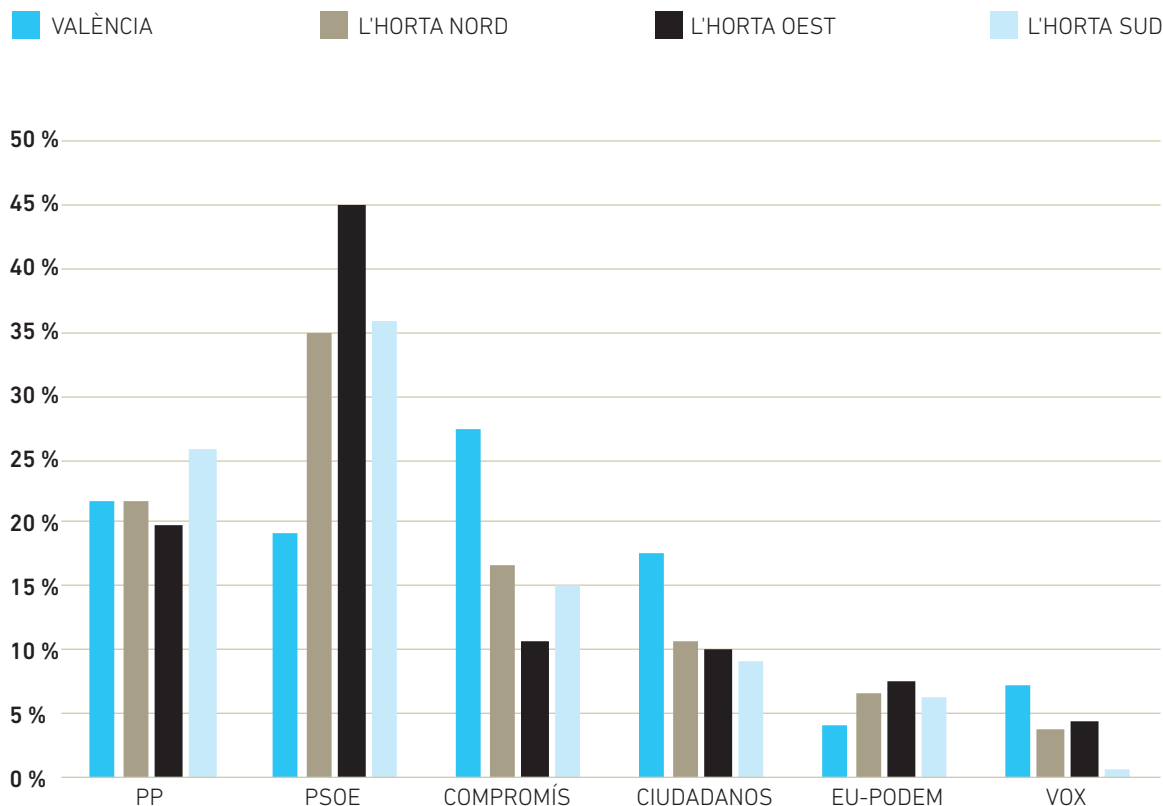
Font: ARGOS (elaboració pròpia).

situen entre el 3,5 % i el 4,5 %. Aquest mal resultat de Vox a l'Horta Sud sembla estar relacionat amb el bon resultat que obté el PP a aquesta comarca, com hem vist unes línies més amunt.

Convé fixar-se en la major o menor homogeneïtat dels resultats electorals segons comarques dels diferents partits polítics. El PP presenta una certa homogeneïtat en els resultats obtinguts a cadascuna de les comarques: oscil·len entre el 19,94 % de l'Horta Oest i el 25,73 % de l'Horta Sud, un marge d'oscil·lació de cinc punts. No ocorre el mateix amb el PSPV-PSOE, amb una oscil·lació entre el 19,17 % a la ciutat de València i el 44,90 % a l'Horta Oest, més de vint punts de diferència entre l'una i l'altra; i, tot i que també presenta resultats rellevants a l'Horta Nord, 35,07 %, i a l'Horta Sud, 35,93 %, la diferència amb els resultats de l'Horta Oest és de nou punts. L'oscil·lació en el cas de Compromís també és elevada, perquè va del 10,82 % dels vots obtinguts a l'Horta Oest al 27,34 % a la ciutat de València, uns dèset punts de diferència. En canvi, EUPV-Podem presenta resultats més homogenis. Aquesta força política es mou entre el 4,15 % a la ciutat de València —percentatge que el va deixar fora del consistori— i el 7,54 % a l'Horta Oest, al voltant de tres punts de diferència.

Finalment, Vox es mou entre l'insignificant resultat de l'Horta Sud, el 0,63 % dels vots, fins al rellevant 7,22 % aconseguit a la ciutat de València, quasi set punts de diferència que reflecteixen clarament la seua diferent implantació territorial.

El Gràfic 4 reflecteix clarament aquests diferents comportaments. En el cas del PP, la columna blau cel de l'Horta Sud destaca en un comportament electoral que, fora d'això, és prou homogeni. En el cas del PSPV-PSOE i de Compromís, les columnes blaves de cadascun dels partits demostren que comparteixen un electorat que, en el cas de la ciutat de València, ha optat per fer costat a Compromís, mentre que als municipis de la resta de les comarques de l'Horta, especialment a l'Horta Oest (columna negra) han optat per fer costat al PSPV-PSOE. Ciudadanos, per la seua banda, té un suport destacat a la ciutat de València enfront de suports més discrets, tot i que homogenis, a la resta de comarques. EUPV-Podem presenta el fenomen contrari al de Ciudadanos: malgrat els suports homogenis i relativament rellevants, perd suport a la ciutat de València (columna blava). I finalment, Vox presenta una prominent columna blava (ciutat de València) enfront de la pràcticament inexistent columna blau cel (Horta Sud).

Gràfic 4 Resultats per partits a les diferents comarques de l'Horta

Font: ARGOS (elaboració pròpia).

El vot al cinturó roig de l'àrea

L'evolució dels resultats al que es va conèixer en el seu moment com *cinturó roig* de València mostra com el bipartidisme de PSPV-PSOE i PP té més força allí que a altres zones territorials. Especialment en aquestes últimes eleccions, en què el PSPV-PSOE ha augmentat en més de deu punts percentuals els vots i se situa a quasi vint punts de diferència amb el PP, la segona força. Aquest últim, igual que Compromís, ha caigut quant a suports, encara que no de manera molt significativa. Ciudadanos ha pu-

jat lleugerament, i EUPV-Podem ha perdut un bon nombre de suports i ha passat del 13,63 % l'any 2015, quan van concórrer per separat, a només el 7,08 % en aquestes eleccions de 2019, en què han concorregut conjuntament.

La Taula 6 permet fer un seguiment dels grans canvis en el comportament electoral del *cinturó roig* que tradicionalment ha envoltat la ciutat de València. Excepte en les eleccions de 2007 i 2011 (Martín, Escribano, Jiménez i Ramis, 2011), ocasions en què el

Taula 6 Evolució dels resultats electorals al cinturó roig de València (1999 – 2019)

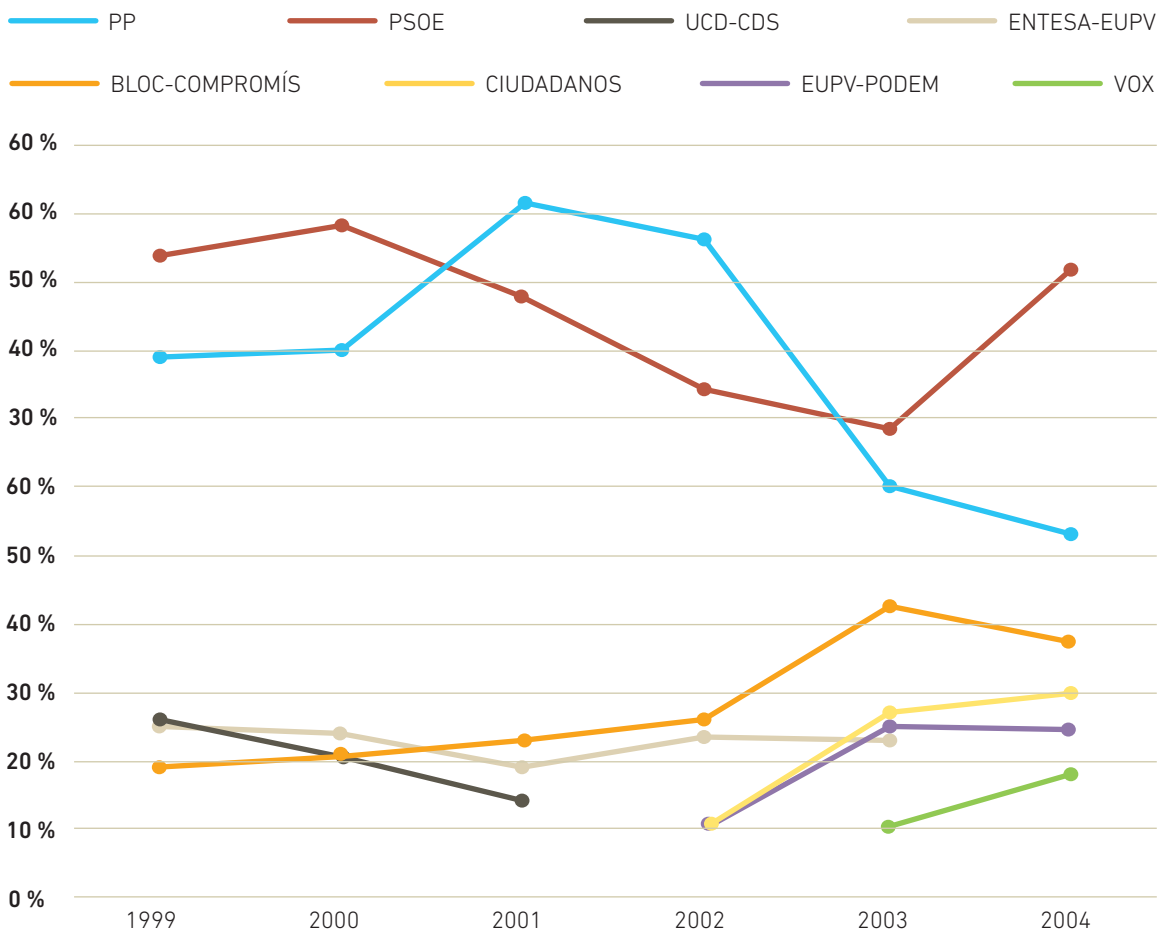
		1999	2003	2007	2011	2015	2019
PP	Nre.	93.932	103.781	127.022	144.269	81.357	62.897
	%	34,48 %	35,00 %	42,75 %	45,56 %	24,85 %	21,37 %
PSPV-PSOE	Nre.	113.919	130.295	115.032	101.089	94.997	111.205
	%	41,82 %	43,95 %	38,71 %	31,92 %	29,01 %	40,51 %
UV	Nre.	21.082	15.374	5.890			
	%	7,74 %	5,19 %	1,92 %			
Entesa/ EUPV	Nre.	19.934	20.388	13.564	20.858	20.336	
	%	7,32 %	6,88 %	4,56 %	6,59 %	6,21 %	
BLOC/ Compromís	Nre.	12.079	15.344	18.709	24.939	52.869	39.504
	%	4,43 %	5,18 %	6,30 %	7,88 %	16,14 %	13,42 %
Ciudadanos	Nre.					26.847	28.858
	%					8,20 %	9,80 %
Podem (2015) EU- PV-Podem (2019)	Nre.					24.319	20.855
	%					7,42 %	7,08 %
VOX	Nre.						11.129
	%						3,78 %
Altres	Nre.	11.479	11.256	19.927	25.477	26.649	11.804
	%	4,21 %	3,80 %	5,70 %	8,05 %	8,14 %	4,01 %

Font: ARGOS (elaboració pròpia).

PP va aconseguir més del 40 % dels vots —42,75 % i 45,56 %, respectivament—. En anteriors comicis van rebre al voltant del 35 % dels vots, mentre que en els posteriors, després de la seua gestió de la crisi de 2008 i la corrupció a què se'ls ha associat, ronden poc més del 20 % dels vots. El PSPV-PSOE, per la seua banda, després de patir els efectes de la seua gestió en els inicis de la crisi de 2008, que el van situar en percentatges al voltant del 30 % dels vots en les eleccions de 2011 i 2015, sembla haver recuperat de nou el nivell tradicional de vot que

obtenia amb anterioritat al *cinturó roig* i supera el 40 % dels vots.

També podem observar com els deu punts que perd el PP en les eleccions de 2019 respecte dels seus resultats tradicionals en els comicis anteriors als de 2011, segons sembla, els guanya la nova força política que emergeix el 2015, Ciudadanos, amb resultats en 2015 i 2019 que s'acosten al 10 % dels vots. Finalment, és significatiu que els vots a EUPV-Podem al *cinturó roig* en les eleccions de 2019 tornen al nivell

Gràfic 5 Evolució dels resultats electorals al cinturó roig de València (1999 – 2019)

Font: ARGOS (elaboració pròpia).

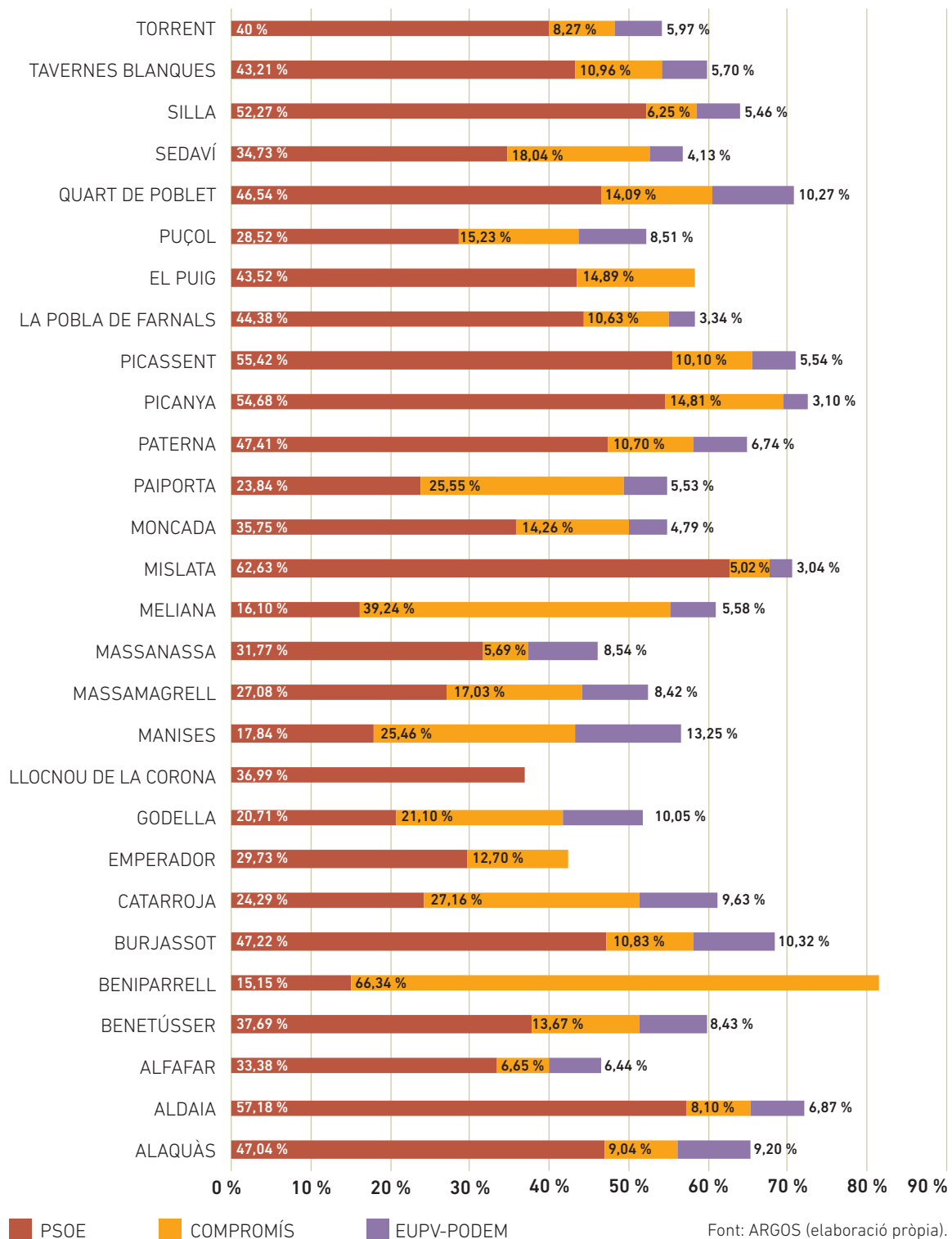
que tradicionalment assolia la coalició Entesa/EUPV amb anterioritat a la crisi econòmica, poc més de set punts percentuals, després de perdre una mica més de sis punts percentuals entre les eleccions de 2015 i les de 2019.

En el Gràfic 6 queden reflectits els resultats dels diferents partits d'esquerra als municipis del *cinturó roig* de València. Si analitzem el gràfic, podem comprovar que el PSPV-PSOE és, en general, el partit d'esquerres

més votat, seguit a molta distància per Compromís i Podem, partits als quals dobla en vots. A excepció d'alguns municipis xicotets del *cinturó* com Meliana o Beniparrell, on Compromís guanya en vots al PSPV-PSOE, a la resta de municipis els socialistes s'imposen a Compromís, fins i tot a alguns pobles com Mislata, de manera molt significativa.

A més, en gran part dels municipis del *cinturó roig* de València, l'esquerra supera el 50 % dels vots, i en 12

Gràfic 6 Resultat de l'esquerra als diferents municipis del cinturó roig de València en les eleccions del 2019

dels 28 municipis, el 60 %. Els resultats a Beniparrell són especialment cridaners, on supera el 80 % dels vots. Es tracta d'un municipi on Podem no es presentava i Compromís obté la majoria absoluta.

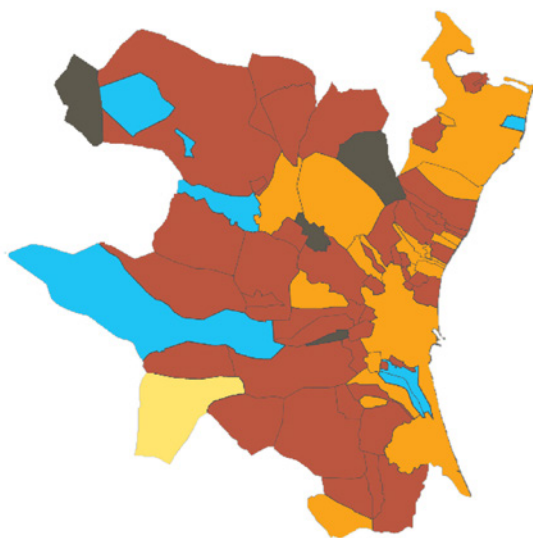
EL RENDIMENT INSTITUCIONAL DELS VOTS

El Mapa 1 i la Taula 7 reflecteixen de manera comparativa els municipis on governava —ostentava l'alcaldia— cadascun dels partits al principi de la legislatura de 2015, i els municipis on governava cadascun dels partits a l'inici de la legislatura de 2019. No obstant això, convé fixar-se en el fet que a alguns

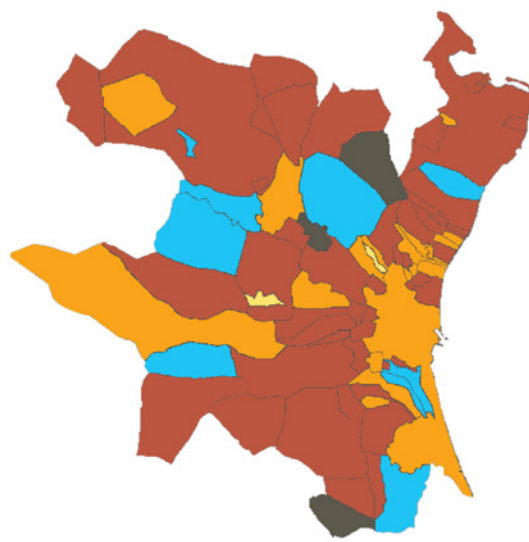
municipis diversos partits es reparteixen l'alcaldia en períodes temporals més o menys extensos al llarg de la legislatura; és a dir, que un partit comence governant no significa que siga el que acabe governant tota la legislatura, tot i que aquest partit continue formant part del govern municipal. En general, s'observa a simple vista el predomini del color roig corresponent al PSPV-PSOE, juntament amb el taronja de Compromís, partits que en aquesta legislatura, com en l'anterior, normalment se secunden entre ells per a obtenir les majories absolutes necessàries. Cal sumar-hi el color morat d'uns pocs municipis governats per EUPV-Podem, sols o en coalició amb altres partits. Aquest panorama de tons vermellosos

Mapa 1 Comparació partit governant a l'inici de la legislatura en les eleccions locals de 2015 i 2019 a l'àrea metropolitana de València

PARTIT GOVERNANT A L'INICI DE LA LEGISLATURA EN LES ELECCIONS DE 2015 A L'ÀREA METROPOLITANA DE VALÈNCIA

PARTIT GOVERNANT A L'INICI DE LA LEGISLATURA EN LES ELECCIONS DE 2019 A L'ÀREA METROPOLITANA DE VALÈNCIA

■ PSOE ■ COMPROMÍS ■ PP ■ CS ■ EUPV-PODEM ■ ALTRES

Font: ARGOS (elaboració pròpia).

representa, per tant, de manera evident l'aclaparadora majoria dels governs d'esquerres a l'àrea metropolitana de València.

D'altra banda, en el mapa apareix de forma molt més discreta el color blau d'alguns municipis governats pel PP i el groc dels escassos municipis on l'alcaldia ha quedat en mans de Ciudadanos. En general, la dreta a penes governa municipis de l'àrea i, en la majoria dels casos, els pactes de govern s'han produït a l'interior de cadascun dels blocs d'esquerra i dreta. No obstant això, existeixen excepcions en forma de pactes entre PSPV-PSOE i Ciudadanos o, en menor mesura, altres combinacions (consulteu l'Annex 2).

Finalment, convé fer notar que l'increment del vot a l'esquerra enfront de la dreta respecte dels anteriors comicis no s'ha traduït en més governs municipals en mans de l'esquerra (Martín, 2015). Al contrari, les dretes han guanyat alguna alcaldia més respecte de les aconseguïdes en la legislatura anterior —al voltant de 5—; i, lògicament, ho han fet en detriment de l'esquerra, que les ha perdudes —al voltant de 6—. Cal tenir en compte que alguna d'aquestes alcaldies respon a suports creuats entre regidors d'esquerra i dreta i que existeixen unes poques alcaldies en mans de partits locals que hem preferit no definir en termes de dretes i esquerres ateses les seues característiques.

Taula 7 Comparació d'alcaldies a l'inici de la legislatura (2015 – 2019)

	2015	2019	Variació
PSOE	8	11	+ 3
PP	48	45	- 3
COMPROMÍS	17	15	- 2
EUPV-PODEM	1	0	- 1
CIUDADANOS	0 (Turís, però només va durar un mes)	2	+ 2
ALTRES	2	3	+1

Font: ARGOS (elaboració pròpia).

No obstant això, aquests pocs canvis afecten, en general, municipis d'escassa entitat poblacional i l'esquerra continua governant a gran part de l'àrea metropolitana de València, a més d'haver conquerit la més preuada: l'alcaldia de la ciutat de València.

CONCLUSIONS

El comportament electoral a aquestes grans concentracions urbanes pot ser considerat un sensor que anticipa les tendències del comportament polític a les societats més avançades. Per això, l'interès per analitzar els resultats de les eleccions locals de l'àrea metropolitana de València, la tercera gran aglomeració urbana d'Espanya que gaudeix d'una societat dinàmica i interconnectada internacionalment, especialment amb els països europeus i el litoral mediterrani.

Els resultats electorals a l'àrea metropolitana de València del 26 de maig de 2019 han oferit un panorama partidista fragmentat a l'àrea metropolitana amb quatre grans forces polítiques —PSPV-PSOE, 29,01 %; PP, 21,98 %; Compromís, 19,82 %; i Ciudadanos, 12,90 %— i altres dues menors —EUPV-Podem, 5,84 % i Vox, 4,88 %—.

La proximitat temporal de la celebració de les eleccions generals i autonòmiques —a penes un mes abans— permeten comparar-ne els resultats i constatar que bona part dels electors valencians decideix el seu vot en funció de l'arena electoral a la qual s'enfronten. Encara que l'escissió del vot afecta tots els partits, ho fa amb especial incidència en els casos de Compromís —amb percentatges de vot pràcticament idèntics en locals i autonòmiques, 19,82 % i 19,41 %, respectivament— però cauen estrepitosament a només el 7,30 % del vot en les generals— i d'EUPV-Podem, força política que, mentre en locals i autonòmiques obté percentatges de suport baixos —5,84 % i 7,67 %, respectivament—, en les generals incrementa suports precisament en dotze punts, fins a aconseguir el 14,90 %.

Tot i que el recorregut històric de les eleccions locals des de 1979 a l'àrea metropolitana de València mostra canvis importants —partits que desapareixen (UCD, UV, etc.) i altres de nous que emergeixen (Ciudadanos, Vox, etc.)— i alguns grans alts i baixos en els que romanen, també es detecten certes continuïtats com la preeminència a l'àrea del vot a l'esquerra, excepte en el període 2011-15, i la preferència pel PSPV-PSOE com a partit més votat en la major part dels comicis.

El comportament electoral de l'àrea és significativament diferent al d'altres agregats territorials però, de la mateixa forma, no és homogeni a l'interior de l'àrea.

S'ha detectat un comportament diferent als municipis segons trams poblacionals. Especialment remarcable és la victòria de Compromís a la ciutat de València i la del PSPV-PSOE a la resta de trams poblacionals. Excepte a la ciutat de València, els suports al PP creixen a mesura que disminueix la grandària dels municipis, al contrari que els de Vox, que s'incrementen. I EUPV-Podem obté els millors resultats a les poblacions de grandària intermèdia.

També s'ha detectat un comportament diferent segons comarques. El PSPV-PSOE se situa, a excepció de la ciutat de València, com a primera força a totes les comarques de l'Horta, però de forma significativa a l'Horta Oest, on obté el 44,90 % dels vots. El PP, amb una mica més del 20 %, obté els millors resultats a l'Horta Sud, on creix fins al 25,73 %. Compro-

mís guanya a la ciutat de València amb un 27,34 %, però descendeix en vots a la resta de comarques, especialment a l'Horta Oest, on obté un 10,82 % dels vots. Ciudadanos, excepte a València capital, amb un 17,54 %, obté al voltant d'un 10 % a la resta de comarques. Al contrari que EUPV-Podem, que millora resultats a les comarques —al voltant del 6-7 % dels vots— enfront de la ciutat, 4,15 %. Finalment, Vox, amb un bon resultat a la capital —7,22 %— s'afona, especialment a l'Horta Sud, on recull un insignificant 0,63 % dels vots.

Al *cinturó roig* de València, els partits més tradicionals, PSPV-PSOE i PP, mantenen una presència encara considerable. Especialment el PSPV-PSOE, que en aquestes eleccions ha incrementat els vots més de deu punts percentuals—40,51 %— i ha deixat a quasi vint punts a la segona força, que és el PP —21,37 %—. Aquest partit, juntament amb Compromís —13,42 %—, ha caigut en suports, encara que no de manera molt significativa. Ciudadanos ha incrementat lleugerament els seus suports —9,80 %—, i, per la seua banda, EUPV-Podem —7,08 %— ha patit una disminució important de vots enfront de les anteriors eleccions, en què els partits que conformen la coalició electoral van concórrer per separat.

Finalment, pel que fa al rendiment institucional, la millora dels resultats per a les forces d'esquerra no s'ha traduït en un major poder institucional —la dreta ha recuperat al voltant de cinc alcaldies—, però sí en suports més còmodes i homogenis a la majoria dels governs municipals que ostenta.

ANNEX 1. RELACIÓ DE MUNICIPIS QUE INTEGREN L'AMV

ALQUÀS	DOMENYO	PICANYA
ALBAL	ELIANA (L')	PICASSENT
ALBALAT DELS SORELLS	EMPERADOR	POBLA DE FARNALS (LA)
ALBORAIA	FAURA	POBLA DE VALLBONA (LA)
ALBUIXECH	FOIOS	PUIG (EL)

ALCÀSSER	GILET	PUÇOL
ALDAIA	GODELLA	QUART DE POBLET
ALFARAR	GODELLETA	RAFELBUNYOL
ALFARA DEL PATRIARCA	LLÍRIA	RIBA-ROJA DE TÚRIA
ALGINET	LLOCNOU DE LA CORONA	ROCAFORT
ALMÀSSERA	LORIGUILLA	SAGUNT
ALMUSSAFES	MANISES	SANT ANTONI DE BENAIXEVE
BENAGUASIL	MARINES	SEDAVÍ
BENETÚSSER	MASSALFASSAR	SERRA
BENIFAIRO DE LES VALLS	MASSAMAGRELL	SILLA
BENIFAIÓ	MASSANASSA	SOLLANA
BENIPARRELL	MELIANA	TAVERNES BLANQUES
BENISSANÓ	MISLATA	TORRENT
BÉTERA	MONCADA	TURÍS
BONREPÒS I MIRAMBELL	MONTSERRAT	VALÈNCIA
BURJASSOT	MUSEROS	VILAMARXANT
CANET D'EN BERENGUER	NÀQUERA	VILLAR (EL)
CASINOS	OLOCAU	VINALESA
CATARROJA	PAIORTA	XIRIVELLA
XEST	PATERNA	
XIVA	PETRÉS	Total: 76 municipis

ANNEX 2. PARTIT POLÍTIC QUE OSTENTA L'ALCALDIA EN ELS MUNICIPIS DE L'ÀREA METROPOLITANA DE VALÈNCIA DESPRÉS DE LES ELECCIONS DEL 26 DE MAIG DE 2019

- ALAQUÀS: PSPV-PSOE (Majoria absoluta)
- ALBAL: PSPV-PSOE (Alcaldia), Compromís i Unides Podem (Regidories i suports)
- ALBALAT DELS SORELLS: Compromís (Alcaldia), PSPV-PSOE (Regidories i suports)
- ALBORAIA: PSPV-PSOE (Majoria simple)
- ALBUIXECH: PSPV-PSOE (Majoria simple)
- ALCÀSSER: PSPV-PSOE (Majoria simple)
- ALDAIA: PSPV-PSOE (Majoria absoluta)
- ALFARAR: PP (Majoria absoluta)
- ALFARA DEL PATRIARCA: PSPV-PSOE (Majoria absoluta)
- ALGINET: Socialistes d'Alginet (Alcaldia), Compromís (Regidories i suports)
- ALMÀSSERA: PSPV-PSOE (Majoria simple)
- ALMUSSAFES: PSPV-PSOE (Majoria absoluta)
- BENAGUASIL: PP (Majoria absoluta)
- BENETÚSSER: PSPV-PSOE (Alcaldia), Compromís, EUPV (Regidories i suports)

- BENIFAIRO DE LES VALLS: PSPV-PSOE (Majoria absoluta)
- BENIFAIÓ: PSPV-PSOE (Majoria absoluta)
- BENIPARELL: Compromís (Majoria absoluta)
- BENISSANÓ: PSPV-PSOE (Majoria absoluta)
- BÉTERA: PP (Alcaldia), M.Camarena-T.Conill (Regidories i suports)
- BONREPÒS I MIRAMBELL: PSPV-PSOE (Alcaldia), Compromís (Regidories i suports)
- BURJASSOT: PSPV-PSOE (Majoria absoluta)
- CANET D'EN BERENGUER: PSPV-PSOE (Majoria simple)
- CASINOS: Compromís (Majoria absoluta)
- CATARROJA: Compromís (Alcaldia), PSPV-PSOE (Regidories i suports)
- DOMENYO: PP (Majoria absoluta)
- ELIANA (L'): PSPV-PSOE (Majoria absoluta)
- EMPERADOR: PP (Majoria absoluta)
- FAURA: PSPV-PSOE (Majoria absoluta)
- FOIOS: Compromís (Alcaldia), PSPV-PSOE (Regidories i suports)
- GILET: PSPV-PSOE (Majoria absoluta)
- GODELLA: Compromís (Alcaldia), PSPV-PSOE (Regidories i suports)
- GODELLETA: PP (Alcaldia), Ciudadanos, PUG (Regidories i suports)
- LLÍRIA: PSPV-PSOE (Alcaldia), Compromís (Regidories i suports)
- LLOCNOU DE LA CORONA: PP (Majoria absoluta)
- LORIGUILLA: Ciudadanos (Alcaldia); PSPV-PSOE (Regidories i suports)
- MANISES: Compromís (Alcaldia), Podem (Regidories i suports)
- MARINES: PSPV-PSOE (Majoria absoluta)
- MASSALFASSAR: Compromís (Alcaldia), PSPV-PSOE (Regidories i suports)
- MASSAMAGRELL: Compromís (Alcaldia), PSPV-PSOE, Empoderem Massamagrell (Regidories i suports)
- MASSANASSA: PP (Majoria absoluta)
- MELIANA: Compromís (Alcaldia), PSPV-PSOE (Regidories i suports)
- MISLATA: PSPV-PSOE (Majoria absoluta)
- MONCADA: PSPV-PSOE (Majoria simple)
- MONTSERRAT: PSPV-PSOE (Alcaldia), EUPV (Regidories i suports)
- MUSEROS: PSPV-PSOE (Majoria simple)
- NÀQUERA: UPdN (Majoria simple)
- OLOCAU: PSPV-PSOE (Majoria absoluta)
- PAIPORTA: Compromís (Alcaldia), PSPV-PSOE (Regidories i suports)
- PATERNA: PSPV-PSOE (Majoria absoluta)
- PETRÉS: Compromís (Majoria absoluta)
- PICANYA: PSPV-PSOE (Majoria absoluta)
- PICASSENT: PSPV-PSOE (Majoria absoluta)
- POBLA DE FARNALS (LA): PSPV-PSOE (Majoria absoluta)
- POBLA DE VALLBONA (LA): Compromís (Alcaldia), Cupo, Contigo, PSPV-PSOE (Regidories i suports)
- PUÇOL: PP (Alcaldia); Ciudadanos, Vox i altres (Regidories i suports)
- PUIG (EL): PSPV-PSOE (Majoria absoluta)
- QUART DE POBLET: PSPV-PSOE (Majoria absoluta)
- RAFELBUNYOL: PSPV-PSOE (Majoria absoluta)
- RIBA-ROJA DE TÚRIA: PSPV-PSOE (Majoria absoluta)

- ROCAFORT: PP (Alcaldia), Ciudadanos (Regidories i suports)
- SAGUNT: PSPV-PSOE (Alcaldia), Compromís (Regidories i suports)
- SANT ANT. DE BENAIXEVE: AISAB (Alcaldia), PSPV-PSOE (Regidories i suports)
- SEDAVÍ: Alcaldia compartida primer Compromís i després PSPV-PSOE
- SERRA: PSPV-PSOE (Alcaldia), EUPV-Podem (Regidories i suports)
- SILLA: PSPV-PSOE (Majoria absoluta)
- SOLLANA: PP (Majoria absoluta)
- TAVERNES BLANQUES: PSPV-PSOE (Majoria simple)
- TORRENT: PSPV-PSOE (Majoria simple)
- TURÍS: PSPV-PSOE (Majoria absoluta)
- VALÈNCIA: Compromís (Alcaldia), PSPV-PSOE (Regidories i suports)
- VILAMARXANT: PP (Alcaldia), Ciudadanos (Regidories i suports)
- VILLAR (EL): PSPV-PSOE (Alcaldia), EU i Compromís (Regidories i suports)
- VINALESA: PSPV-PSOE (Alcaldia), Compromís (Regidories i suports)
- XEST: PSPV-PSOE (Alcaldia), EUPV-SA, Compromís (Regidories i suports)
- XIRIVELLA: PSPV-PSOE (Alcaldia), Podem Xirivella (Regidories i suports)
- XIVA: Compromís (Alcaldia), EU, Veïns Independents per Xiva (Regidories i suports)

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

- Castells, M. (2010). Globalisation, Networking, Urbanisation: Reflections on the Spatial Dynamics of the Information Age. *Urban Studies*, 47(13).
- Halbert, L., Cicille, P., Pumain, D. i Rozenblat, C. (2012). *Quelles métropoles en Europe? Analyse comparée. Synthèse*. París: DATAR. Recuperat de https://www.cget.gouv.fr/sites/cget.gouv.fr/files/atoms/files/travaux-16_datar.pdf
- Martín Cubas, J., Escribano García, C., i Jiménez Lázaro, J. i Ramis García, S. J. (2011). El comportamiento electoral en las elecciones locales del área metropolitana de Valencia: Las elecciones de 2011 y la volatilización del «cinturón rojo» de Valencia. *Cuadernos Constitucionales de la Cátedra Fadrique Furió Ceriol*, 75/76.
- Martín Cubas, J. (2015). La ruptura de un ciclo electoral en la Comunidad Valenciana: Estudio comparado de los resultados de las elecciones locales y autonómicas de 2015 en la Comunidad Valenciana. En M. Peña Ortiz (coord.), *Participació electoral i territori: Anàlisi de les eleccions municipals i autonòmiques 2015. Trobada Universitat de València – Instituts d'Estudis Comarcals* (p. 45-59). València: Servei de Publicacions de la Universitat de València.
- Martín Cubas, J., Bodoque, A., Rochina, P. i Clemente, F. (2017). El comportamiento electoral en las elecciones locales de 2015 en el área metropolitana de Valencia. *Terra*, 3, 101-129. DOI: 10.7203/terra.3.10448
- Martínez de Lejarza, J. i Martínez de Lejarza, I. M. (2002). Delimitación de áreas metropolitanas mediante un modelo anisótropo de decrecimiento exponencial: Una aplicación al caso del área metropolitana de Valencia. *Estudios de Economía Aplicada*, 20(2), 471-486.
- Ministeri d'Interior, Govern d'Espanya. Informació electoral: <http://www.interior.gob.es/informacion-electoral>
- Presidència de la Generalitat Valenciana, Portal d'informació ARGOS, Generalitat Valenciana: <http://www.argos.gva.es/es/electoral/>
- Rozenblat, C. (2010). Opening the Black Box of Agglomeration Economies for Measuring Cities. Competitiveness through International Firm Networks. *Urban Studies*, 47(13), 2.841-2.865. DOI: 10.1177/0042098010377369
- Salom, J. i Fajardo, F. (2018). El área metropolitana de Valencia en el sistema global de ciudades: Los efectos de la crisis económica en la red de relaciones financieras de las empresas multinacionales. *Documents d'Anàlisi Geogràfica*, 64(1), 127-148. DOI: 10.5565/rev/dag.382

NOTA BIOGRÀFICA

Joaquín Martín Cubas

Professor de Ciència Política i de l'Administració a la Universitat de València i director de la Càtedra PAGODA de govern obert, participació i *open data*.

Pilar Rochina Garzón

Graduada en Ciències Polítiques i Administració per la Universitat de València i Màster d'Història Contemporània i Món Actual per la Universitat de Barcelona.

Francisco Clemente González

Graduat en Ciències Polítiques i Administració per la Universitat de València i Màster en Anàlisi Política a la Universitat Complutense de Madrid.

